

СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Андрухович Д. Р.

*аспірант кафедри економіки, підприємництва
та економічної безпеки
Державного податкового університету
м. Ірпінь, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-290-9-18>

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПОНЯТЬ «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ», «ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА» ТА «ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА»

В сучасних умовах, коли країна переживає не найкращі часи, коли ресурси стають менш доступними, особливу роль відіграє потреба у конструктивних відносинах між державою та суб'єктами підприємницької діяльності.

Можливість здійснення цілеспрямованого суспільного управління реалізується шляхом функціонування такого спеціального інституту як держава. Її присутність в економічній системі згідно з положеннями теорії суспільного добробуту потрібна для:

- забезпечення загальних умов життєдіяльності та правових основ реалізації економічних рішень;
- проведення стабілізаційних заходів;
- здійснення соціально орієнтованого перерозподілу ресурсів [1, с. 21].

В економічній літературі часто поєднуються поняття «державне регулювання», «державна підтримка», «державна допомога». Аналізуючи думки вчених, варто розглянути дані поняття докладніше та уточнити їх відмінності та особливості.

На думку проф. І. Михасюка, механізм державного регулювання – це комплекс заходів держави, спрямованих на скеровування суб'єктів економічної діяльності в напрямі, необхідному для досягнення поставлених органами державної влади й управління цілей. Водночас проф. С. В. Мочерний механізм державного регулювання тлумачив, як сукупність основних напрямів, форм і методів цілеспрямованого впливу

державних і наддержавних органів управління на функціонування і розвиток економічної системи (в т. ч. окремих її підсистем) для її стабілізації та пристосування до умов, що змінюються. Натомість Д. Зухба, О. Зухба, Н. Каптуренко вважають, що державне регулювання – комплекс економічних і політичних заходів, які здійснюють державні органи з метою координації економічних процесів, спрямованих на підтримку оптимальних пропорцій суспільного виробництва і запобігання в ньому кризовим ситуаціям. Підходи в тлумаченні цього поняття суттєво різняться, навіть незважаючи на те, що організаційно-правовий режим державного регулювання господарської діяльності в Україні визначається Законом України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”. Загалом нормативно-правове забезпечення системи державного регулювання економіки в Україні здійснюється широким переліком законодавчих актів, зокрема: кодексами (Господарський, Податковий, Бюджетний), законами (“Про публічні закупівлі”, “Про ціни та ціноутворення”, “Про стандартизацію”, “Про державний матеріальний резерв”, “Про державні цільові програми”, “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, “Про інвестиційну діяльність” тощо) [2, с. 56].

Під державною підтримкою необхідно розуміти, з одного боку, державне регулювання цього сектору економіки, що передбачає насамперед свідоме формування державними структурами правових, економічних та організаційних умов становлення і розвитку підприємництва, а з іншого створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які залучаються у сферу підприємництва на пільгових засадах або безоплатно [3, с. 151].

Відповідно до статті 12 Господарського кодексу України державне регулювання поєднує в собі: ліцензування, сертифікацію, державну підтримку та інше. Отже державне регулювання – це діяльність органів держави, яка спрямована на підвищення функціонування економіки, при умові коли ринковий механізм неефективно вирішує проблеми, щодо розподілу виробничих або ж споживчих благ. Державна ж підтримка – це система механізмів, які стимулюють суб’єктів господарської діяльності до раціональної та економічно вигідної діяльності, тобто чинники, які провокують суб’єктів господарювання до економічно обґрунтованої діяльності. Державна допомога – це дії уряду країни, які надають економічні пільги для групи суб’єктів господарювання, які об’єднані певними визначеними критеріями. Тобто державна

допомога – це ресурси держави, які направлені на розвиток групи підприємств [4, с. 12].

Цілком погоджуємося з думкою В. Бодрова, що з метою ефективного використання обмежених бюджетних ресурсів слід задіяти механізми державного замовлення винятково на кількох пріоритетних напрямках економічного розвитку, зосередивши основну увагу на інфраструктурних проектах [5, с. 64].

Отже, система державного регулювання є узагальнюючим економічним поняттям до якого входять різні способи державного впливу на суспільство в цілому. Державна підтримка носить профілактичний характер і не допускає кризи у сфері виробництва, загалом, і навіть ставить підприємства у різні умови в плані конкуренції. Державна допомога має адресний характер, являє собою надання державних ресурсів для того, щоб принести користь певним фірмам або галузям у кризових умовах. Існує кілька важливих проблем, які необхідно вирішити, перш ніж можна буде переконатися, що державна допомога є ефективною та веде до результату підвищення добробуту.

Література:

1. Лазебник Л. Л. Економічні інтереси в системі механізмів державного впливу на економіку; Economic interests in the system of mechanisms of the state influence on the economy. Науковий журнал Економічний вісник Національного гірничого університету; Научный журнал Экономический вестник Национального горного университета; Scientific journal Economic Bulletin of the National Mining University. 2019.

2. Назаркевич І. Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи: монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 356 с.

3. Варналій З. С. Основи підприємництва: навч. Посіб. Київ : Знання-прес. 2002. Т. 239.

4. Кубецька, О. М., Неклеса, О. В., Палешко, Я. С., Санакоєв, Д. Б. Коментар “Застосування законодавства у сфері державної допомоги суб’єктам господарювання”. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 40 с.

5. Бодров В. Г. Державне регулювання інвестиційного процесу в умовах кризи світових фінансових ринків: ризики і можливості для України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2008. № 4. С. 61–67.